

Káva s příchutí těžkých kovů: těžké kovy na srbském trhu

6.1.2026 - | Arnika

Keramické hrnky prodávané na srbském trhu mohou obsahovat nebezpečné množství olova a kadmia. Vyplývá to z nové studie „A Heavier Sip“, kterou společně zveřejnily česká organizace Arnika a srbská organizace Safer Chemicals Alternative (ALHem). Zjištění vzbuzuje obavy o bezpečnost spotřebitelů a poukazuje na nedostatečnou kontrolu výrobků.

Z třiceti testovaných hrnků pět (17%) nesplnilo zákonné limity pro uvolňování těžkých kovů. Ve dvou případech šlo o kombinaci olova a kadmia, další dva výrobky překročily limit pouze pro olovo a jeden pouze pro kadmium. U některých vzorků byly naměřené hodnoty olova až řádově o desítky procent vyšší, než povolují limity. Těžké kovy se z výrobků nejčastěji uvolňují z pigmentů v glazuře používaných k barvení a dekoraci keramiky.

Testované hrnky pocházely ze široké škály prodejních míst – od běžných maloobchodů, obchodů s bytovými doplňky a suvenýry až po tzv. asijské obchody, řemeslné dílny a internetový prodej, včetně prodejů prostřednictvím Instagramu. Laboratorní analýzy provedl Institut veřejného zdraví „Dr Milan Jovanović Batut“ v srpnu a září 2025 za použití akreditovaných metod.

„Keramické hrnky a jiná užitková keramika jsou historicky známé jako potenciální zdroj expozice olovu a kadmii. Výrobci proto přizpůsobují technologie, používají ochranné glazury a vyhýbají se pigmentům obsahujícím těžké kovy, aby splnili bezpečnostní požadavky. Přesto se na trhu stále objevují výrobky, které nesplňují zákonné požadavky, což je vzhledem k vysoké toxicitě těchto látek znepokojivé,“ uvedla Gordana Vrašťanović Pavićević, specialistka v oblasti chemie a jedna z autorek zprávy.

Zjištění vyžadují okamžitou reakci ze strany úřadů. Organizace ALHem spolu s dalšími dvanácti srbskými nevládními organizacemi vyzvala místní Ministerstvo zdravotnictví ke stažení nevyhovujících výrobků z trhu, informování veřejnosti a zařazení informací o nebezpečných produktech do tzv. systému rychlého varování NEPRO. Olovo a kadmium patří podle Světové zdravotnické organizace mezi deset chemických látek s největším dopadem na veřejné zdraví.

Materiály, které přicházejí do styku s potravinami, upravuje v Srbsku zákon a prováděcí vyhláška. Pravidla pro obaly a stolní nádobí ale nebyla změněna od roku 1989, přestože se věda i technologie výrazně posunuly.

„Je nutné přijmout novou vyhlášku o materiálech určených pro styk s potravinami, proto jsme formálně požádali Ministerstvo zdravotnictví o urychlené schválení tohoto předpisu. Regulace by měla být v souladu s legislativou EU a odpovídat evropským i srbským normám. Bez moderních pravidel, jejich pravidelné aktualizace a účinné kontroly se budeme i nadále potýkat se zastaralými limity, nejednotným testováním a neregulovanými materiály, což v konečném důsledku znamená nedostatečnou bezpečnost výrobků,“ uvedla Jasminka Randjelović, programová manažerka ALHem a spoluautorka zprávy.

Zvláštní výzvu představuje prudký nárůst online prodeje, zejména prostřednictvím platforem a sociálních sítí, které často obcházejí povinné bezpečnostní kontroly a staly se významnou cestou, kudy se nebezpečné výrobky dostávají na trh – nejen v Srbsku, ale i v mnoha dalších zemích, včetně členských států EU.

„Je alarmující, že se na trhu stále objevují keramické hrnky, které uvolňují těžké kovy do nápojů. Spotřebitelé musí mít jistotu, že výrobky, které kupují, jsou bezpečné. To vyžaduje silný regulační dohled a harmonizovanou legislativu odrážející nejvyšší bezpečnostní standardy,“ uvedla Markéta Möller, specialistka Arniky na toxické látky ve spotřebním zboží.

Spotřebitelům se doporučuje vyhýbat se keramickým hrnkům s výraznými barvami na vnitřním povrchu nebo na vnější straně až k okraji. Rovněž by měli přestat používat hrnky, které jsou poškozené nebo u nichž dochází ke změnám barvy po opakovaném mytí.

„A Heavier Sip“ – Report o migraci olova a kadmia z keramických hrnků zakoupených na srbském trhu, ke stažení ZDE.

Výzkum byl realizován v rámci projektu „Edukace mladé generace pro ekologicky odpovědné Srbsko“ podpořeného programem Transformační spolupráce Ministerstva zahraničních věcí České republiky.

<https://arnika.org/o-nas/tiskove-zpravy/kava-s-prichuti-tezkych-kovu-tezke-kovy-na-srbskem-trhu>